

Sygn. akt II Ca 706/15

POSTANOWIENIE

Dnia 5 listopada 2015 r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Grażyna Kobus

Sędziowie: SO Aleksandra Żurawska

SO Agnieszka Terpiłowska

Protokolant: Violetta Drohomirecka

po rozpoznaniu w dniu 22 października 2015 r. w Świdnicy

na rozprawie

sprawy z wniosku **G. K. i A. K.**

przy udziale (...) **Spółki Akcyjnej w K.**

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji wnioskodawców

od postanowienia Sądu Rejonowego w Dzierżoniowie

z dnia 20 kwietnia 2015 r., sygn. akt I Ns 806/11

postanawia:

oddalić apelację.

(...)

UZASADNIENIE

Wnioskodawcy G. K. i A. K. wnieśli o ustanowienie na stanowiącej ich własność nieruchomości położonej w P., obejmującej działkę gruntu nr (...), dla której Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie prowadzi księgę wieczystą o numerze (...), na rzecz każdorazowego właściciela urządzenia przesyłowego w postaci linii energetycznej zlokalizowanej na tej działce, służebności przesyłu polegającej na utrzymywaniu linii energetycznej oraz prawie do jej konserwacji i napraw, według oznaczeń, które znajdują się na mapie sporządzonej przez powołanego przez Sąd biegłego geodetę, a także zasądzenie od uczestniczki postępowania (...) Spółki Akcyjnej Oddziału w W. na ich rzecz kwoty 126.000 zł tytułem wynagrodzenia za ustanowienie tej służebności. W uzasadnieniu wniosku wnioskodawcy podnieśli, że są właścicielami opisanej w żądaniu wniosku nieruchomości a przez jej teren przebiega linia energetyczna należąca do uczestniczki postępowania. Ze względu na koszt oraz brak interesu publicznego w likwidacji lub przesunięciu tej linii energetycznej zasadne jest unormowanie stanu prawnego poprzez ustanowienie służebności przesyłu.

W odpowiedzi na wniosek uczestniczka postępowania wniosła o oddalenie wniosku w całości, obciążenie wnioskodawców kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W

uzasadnieniu odpowiedzi na pozew uczestniczka postępowania przyznała, że na spornej nieruchomości posadowiony jest jeden słup napowietrznej linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia (...). Linia ta została wybudowana w 1961 roku. Uczestniczka postępowania podniosła iż nabyła przez zasiedzenie służebność gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu. Podała, że jej poprzednicy prawni byli w dobrej wierze w chwili budowy urządzeń. Uczestniczka podkreśliła, iż do dnia 1 lutego 1989 roku, będąc zarządcą mienia państwowego, nie wykonywała żadnych praw dla siebie, tylko na rzecz Skarbu Państwa. Przejście posiadania nastąpiło w trybie art. 176 § 1 k.c. i w konsekwencji zatem można zaliczyć okres samoistnego posiadania Skarbu Państwa przed 1 lutego 1989 roku. Usytuowanie urządzeń linii energetycznej na nieruchomości stanowi ograniczenie prawa własności jednakże wnioskodawcy nabyli nieruchomość wraz z istniejącymi obciążeniami znając stan nieruchomości. Uczestniczka postępowania zakwestionowała żądanie ustanowienia służebności przesyłu oraz wysokość żądanego wynagrodzenia.

Sąd pierwszej instancji ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawcy A. K. i G. K. są na zasadach wspólności majątkowej małżeńskiej właścicielami nieruchomości położonej w P., składającej się z działki gruntu numer (...), dla której Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie Wydział VI Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o numerze (...).

Na przedmiotowej działce gruntu należącej do wnioskodawców posadowiony jest słup nr (...), do którego od słupa nr (...) doprowadzona jest linia (...). Od słupa nr (...) linia prowadzona jest jako dwutorowa 110 kV (...) (...) Nad działką wnioskodawców również prowadzona jest dwutorowa linia napowietrzna (...) (...) Linia energetyczna relacji Ś. - P. (...) została wybudowana w 1961 roku. W dniu 02 czerwca 1961 roku, została oddana do eksploatacji. Drugi tor tej linii (...) został natomiast wybudowany w 1963 roku, przy czym odbiór końcowy miał miejsce w dniu 31 sierpnia 1965 roku. Przedmiotowe urządzenia energetyczne są w dalszym ciągu użytkowane przez uczestniczkę postępowania.

Dla przedmiotowej napowietrznej dwutorowej linii energetycznej 110 kV (...) prowadzonej nad działką wnioskodawców szerokość pasa służebności przesyłu wynosi dla prowadzenia prawidłowej eksploatacji linii o wymiarze 42 m po 21 m w obie strony od osi linii. Mając zaś na uwadze, iż powierzchnia zabudowy słupa posadowionego na działce wnioskodawców wynosi 49 m², powierzchnia pasa przesyłu wynosi 4.472 m². Tak zaproponowany pas służebności umożliwi prowadzenie wszystkich niezbędnych czynności eksploatacyjnych dla tej linii oraz zabezpieczy użytkowników działki przed skutkami oddziaływania pola elektrycznego. Wartość wynagrodzenia z tytułu ustanowienia przedmiotowej służebności przesyłu wynosi natomiast kwotę 44 700 zł.

Istniejące obecnie sporne linie energetyczne stanowią kontynuację pierwotnie posadowionych na gruncie linii poniemieckich, przejętych przez Skarb Państwa, a zarządzanych przez Zjednoczenie (...) do 19 sierpnia 1948 roku, kiedy zarządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu powołano przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zjednoczenie (...) z siedzibą we W.. Następnie, utworzone zarządzeniem Ministra Energetyki z 31 grudnia 1952 r. przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...), przejęte zostało przez Zakłady (...) z siedzibą we W., na podstawie zarządzenie Ministra Górnictwa i Energetyki z 25 listopada 1958 roku. W wyniku połączenia Zakładów (...) i Zakładów (...), zarządzeniem Ministra Energetyki z 09 czerwca 1976 roku, ostatnio wymienione przedsiębiorstwo, przejęło zadania i majątek obu podmiotów. Przekształcone, zarządzeniem Ministra Górnictwa i Energetyki z 22 kwietnia 1985 roku, w przedsiębiorstwo państwowe o nazwie (...) z siedzibą w P., zarządzeniem Prezesa Rady Ministrów z 30 grudnia 1988 roku, podzielone zostało na odrębne przedsiębiorstwa, według istniejących wcześniej w jego ramach zakładów. W ten sposób, przedmiotowa linia przejęta została do eksploatacji przez przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) w W., powołane zarządzeniem Ministra Przemysłu z dnia 16 stycznia 1989 roku. Na bazie tego przedsiębiorstwa, aktem przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego w spółkę akcyjną z 20 lipca 1993 roku, sporządzonym w oparciu o zarządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z 20 lipca 1993 roku, utworzono jednoosobową spółkę Skarbu Państwa o tej samej nazwie, wpisaną do rejestru handlowego postanowieniem Sądu Rejonowego w Wałbrzychu z 1 września 1993 roku. Na mocy tego zarządzenia nowopowstała spółka pod firmą Zakład (...) Spółka Akcyjna w W. wstąpiła we wszystkie prawa i obowiązki Zakładu (...) w W., z wyłączeniem praw i obowiązków przejętych przez (...) Spółkę Akcyjną w W.. Zgodnie z treścią zapisów załącznika do tego zarządzenia przedmiotowa linia weszła w skład składników majątkowych przekazywanych do (...) Spółki Akcyjnej. Po powstaniu na terenie kraju w wyniku

przekształceń przedsiębiorstw państwowych innych przedsiębiorstw energetycznych, najczęściej w formie spółek prawa handlowego, które następnie na przestrzeni kolejnych lat ulegały przekształceniom w oparciu o przepisy kodeksu spółek handlowych (np. poprzez przejęcie, połączenie czy też podzielenie danych spółek) w ramach tych przekształceń następowało przejmowanie lub też wydzielanie przez poszczególne podmioty majątku nowotworzonych spółek. W 2004 roku w wyniku połączenia spółek prawa handlowego, stanowiących własność Skarbu Państwa, m.in. Zakładu (...) Spółka Akcyjna, (...) Spółka Akcyjna, która następnie podlegała kolejnym przekształceniom obecnym następcą prawnym (...) Spółki Akcyjnej - jest uczestniczka postępowania (...) Spółka Akcyjna w K..

Wnioskodawcy postanowili porozumieć się z uczestniczką postępowania w celu uregulowania sytuacji prawnej przebiegającej przez ich działkę gruntu linii energetycznej. W tym też celu pismem z dnia 27 kwietnia 2011 roku wezwali uczestniczkę postępowania do polubownego załatwienia sprawy przez wypłatę na ich rzecz wynagrodzenia z tytułu bezumownego korzystania z gruntu, podpisania umowy regulującej korzystanie z nieruchomości oraz wypłaty odszkodowania z tytułu utraty wartości gruntu - w terminie 7 dni od otrzymania wezwania, pod rygorem skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego.

W odpowiedzi na to wezwanie uczestniczka postępowania oświadczyła, że na podstawie art. 292 k.c. nabyła przez zasiedzenie służebność gruntową, odpowiadającą aktualnie treści służebności przesyłu (art. 305¹ k.c.) dla spornego obiektu elektroenergetycznego, ponieważ przez dłuższy czas korzysta z trwałych i widocznych urządzeń. Jednocześnie poinformowała, że przez nieruchomość wnioskodawców przebiega napowietrzna linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia, której elementem jest słup nr (...) a która została oddana do eksploatacji w latach 70-tych ubiegłego stulecia.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd pierwszej instancji uznał, iż wniosek nie jest zasadny i nie mógł zostać uwzględniony.

Sąd pierwszej instancji wskazał, iż w niniejszej sprawie wnioskodawcy wystąpili o ustanowienie opisanej dokładnie w żądaniu wniosku służebności przesyłu, natomiast uczestniczka postępowania zarzuciła, iż w tym zakresie zasiedziała służebność gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu. Kluczowe, więc znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy miało ustalenie, czy podniesiony zarzut jest zasadny. W takim bowiem przypadku wniosek nie mógłby zostać uwzględniony, gdyż uczestniczkę postępowania przysługuje już służebność odpowiadająca treści służebności przesyłu.

Sąd pierwszej instancji wskazał, iż w orzecznictwie obecnie ugruntowany jest pogląd, iż służebność przesyłu bądź też służebność gruntowa odpowiadająca treści służebności przesyłu mogą być nabyte przez przedsiębiorcę przesyłowego w drodze zasiedzenia. Zgodnie, bowiem z przepisami art. 292 k.c., służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia, przy czym w takim wypadku stosuje się odpowiednio przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie. Wedle natomiast przepisu art. 352 § 1 k.c., kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, jest posiadaczem służebności. Warunkiem zasiedzenia tego rodzaju służebności jest, więc korzystanie przez przedsiębiorcę przesyłowego z trwałego i widocznego urządzenia. Nie trzeba dowodzić, że urządzenia zainstalowane przez przedsiębiorcę przesyłowego na cudzym gruncie spełniają wymagania trwałego i widocznego urządzenia. Nie ma, zatem przeszkód do uznania przedsiębiorcy przesyłowego, który korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści tych służebności, a nie ma tytułu prawnego do władania przedmiotową nieruchomością, za posiadacza takich służebności. Co istotne judykatura dopuszczała taką możliwość jeszcze przed nowelizacją Kodeksu cywilnego, dokonaną Ustawą z dnia 30 maja 2008 roku o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2008 roku, Nr 116, poz. 731), która z dniem 03 sierpnia 2008 roku wprowadziła do polskiego systemu prawnego służebność przesyłu. Przyjmowano wówczas, bowiem możliwość zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2013 roku, II CSK 626/12, LEX nr 1341262; uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2013 roku, III CZP 18/13, OSNC 2013, nr 12, poz. 139; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2008 roku, II CSK 389/08, LEX nr 484715; uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 07 października 2008 roku, III CZP 89/08, LEX nr 458125; uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 08 września 2006 roku, II CSK 112/06, LEX nr 193240). W konsekwencji, w odniesieniu do tego rodzaju służebności należy wyraźnie oddzielić dwie konstrukcje:

służebność o treści odpowiadającej służebności przesyłu, która mogła zostać nabyta przez zasiedzenie przed dniem 3 sierpnia 2008 roku oraz służebność przesyłu. Oba prawa mają analogiczną treść oraz pełnią takie same funkcje, co jednak nie oznacza, że można je utożsamiać. Odmienna jest, bowiem ich podstawa prawna. W pierwszym przypadku są to przepisy art. 145 k.c. i art. 292 k.c., a w drugim przepisy art. 305¹-305⁴ k.c. (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2013 roku, III CZP 18/13, OSNC 2013, nr 12, poz. 139; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 października 2013 roku, IV CSK 30/13, LEX nr 1389012).

W odniesieniu do konstrukcji służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu należało wskazać, że zgodnie z konstytucyjną zasadą podziału władzy (art. 10 Konstytucji), sądy i trybunały powołane są do stosowania prawa stanowionego przez władzę ustawodawczą, działając na podstawie Konstytucji oraz ustaw (art. 178 ust. 1 Konstytucji). Wykształcona przez praktykę konstrukcja służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu miała, więc ze swej natury charakter interpretacyjny. Jej celem i rezultatem było ustalenie treści norm prawnych wyrażonych w przepisach o służebnościach gruntowych w odniesieniu do stanów faktycznych związanych z urządzeniami przesyłowymi. Biorąc pod uwagę konstytucyjne kompetencje władzy sądowniczej, opisana praktyka miała charakter rekonstrukcyjny, nie polegała zaś, co nie wymaga szerszego wyjaśnienia, na tworzeniu prawa. Z perspektywy systemu prawa wprowadzenie przepisów art. 305¹-305⁴ k.c. oznaczało, więc przede wszystkim uszczegółowienie obowiązujących unormowań i nie wiązało się z wprowadzeniem norm prawnych, odbiegających znacznie od norm obowiązujących wcześniej w ramach ogólnej regulacji służebności gruntowych (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2013 roku, III CZP 18/13, OSNC 2013, nr 12, poz. 139; uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2013 roku, II CSK 626/12, LEX nr 1341262). Nie ma przy tym mowy, aby przyjęta w tym zakresie interpretacja obowiązujących przed wprowadzeniem instytucji służebności przesyłu przepisów art. 285 k.c. była niewłaściwa i miała charakter rozszerzający. Należy, bowiem wskazać, że w pełni odpowiada ona literalnemu brzmieniu przepisu art. 285 § 1 k.c., gdyż służebność o treści odpowiadającej służebności przesyłu mieści się w zakresie uprawnień i obowiązków stron opisanego w tym przepisie stosunku prawnego. Jedyny problem interpretacyjny dotyczył tego, że w przypadku opisywanego rodzaju służebności nie była wyraźnie wyodrębniona nieruchomości władnąca. W orzecznictwie i doktrynie słusznie jednak zauważono, że w skład przedsiębiorstwa przesyłowego wchodzi zarówno nieruchomości, jak i sieci oraz inne urządzenia przesyłowe, a sieci przesyłowe stanowią składnik przedsiębiorstwa i stają się elementem połączonego z nim systemu, mają, więc funkcjonalny związek z innymi urządzeniami tej samej sieci, posadowionymi na innej nieruchomości, bez względu na jej usadowienie względem nieruchomości obciążonej. W związku z tym przyjęto, że właśnie ten funkcjonalny związek urządzeń przesyłowych z siecią przesyłową, wchodzącą w skład przedsiębiorstwa, a tym samym z nieruchomością wchodzącą również w skład przedsiębiorstwa, pozwala na stosowanie przepisów art. 285 k.c. do ustanowienia służebności odpowiadającej treścią służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorcy przesyłowego, bez potrzeby wskazywania i określania nieruchomości władnącej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 2013 roku, V CSK 321/12, LEX nr 1381040).

Należy jednocześnie podkreślić, że zakres ograniczenia prawa własności na podstawie zarówno służebności przesyłu, jak i służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu jest taki sam. Każda z tych instytucji spełnia przy tym wymagania proporcjonalności wynikające z art. 31 ust. 3 Konstytucji. Wskazane rozwiązania opierają się, bowiem na ograniczeniu zakresu konstytucyjnej ochrony prawa własności (art. 21 ust. 2 i art. 64 Konstytucji) w zakresie koniecznym dla ochrony praw innego podmiotu (przedsiębiorcy przesyłowego), równocześnie zaś wprowadzenie instytucji służebności przesyłu nie pociąga za sobą naruszenia zaufania do przewidywalności działań ustawodawcy, który jedynie w ten sposób uszczegółowił swoją wcześniejszą regulację wyinterpretowaną z obowiązujących wcześniej przepisów, co do służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2013 roku, III CZP 18/13, OSNC 2013, nr 12, poz. 139).

Koncepcja służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu odpowiada także wymaganiom wynikającym z art. 2 Konstytucji. W tym kontekście należało zwrócić uwagę, że nie narusza ona zasady nie działania prawa wstecz, wyprowadzanej z tego przepisu w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego oraz wyrażonej w przepisie art. 3 k.c. Należy pamiętać, że celem tej zasady jest ochrona podmiotów prawa przed skutkami nieprzewidywalnych działań ustawodawcy. Równocześnie wskazana zasada powinna być odczytywana zarówno w kontekście treści i celu

ocenianego przepisu, jak i szerszego kontekstu norm konstytucyjnych. Innymi słowy, stwierdzenie, że dany przepis ma charakter retroaktywny, zawsze wymaga wzięcia pod uwagę jednostkowych uwarunkowań, jakie wiążą się z nim w systemie prawa. Biorąc pod uwagę, że wejście w życie przepisów art. 305¹-305⁴ k.c. nie spowodowało istotnych zmian w sferze prawnej właścicieli nieruchomości, na których zlokalizowane są urzędnia przesyłowe, sytuacja ta nie mogłaby być porównywana ze skutkami wprowadzenia nowego prawa rzeczowego. Z tej przyczyny traktowanie instytucji służebności przesyłu jako nowego prawa w rozumieniu zasady nie działania prawa wstecz, jest za daleko idące, biorąc pod uwagę funkcjonowanie na podstawie poprzedniego stanu prawnego konstrukcji służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2013 roku, III CZP 18/13, OSNC 2013, nr 12, poz. 139).

Sąd pierwszej instancji zauważył również, iż wykładnia przepisów art. 285 k.c. w przedmiocie służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu oraz dopuszczenie możliwości jej zasiedzenia nie powodowały, że ochrona prawa własności była iluzoryczna. Korzystanie, bowiem z urzędnia przesyłowego znajdującego się na cudzej nieruchomości stanowi dla jej właściciela, jak się powszechnie i zgodnie w doktrynie oraz judykaturze twierdzi, wyraźne ostrzeżenie przed działaniem osób, które korzystając z takich urzędzeń mogą doprowadzić do uzyskania odpowiednich praw, zwłaszcza służebności gruntowych. Długotrwałe tolerowanie przez właścicieli takich działań usprawiedliwia usankcjonowanie ukształtowanego i stabilnego stanu faktycznego przez obciążenie nieruchomości służebnością. Skoro, bowiem właściciel nieruchomości przez długi okres nie korzysta z odpowiedniej ochrony swojego prawa, to musi się liczyć z możliwością ograniczenia jego uprawnień. Jeżeli więc wcześniej nie dbał o swoje interesy w tym zakresie, to nie może obecnie powoływać się na fakt, że nie może skorzystać z instytucji służebności przesyłu w wyniku zasiedzenia służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu. Swoją bezczynnością sam do tego doprowadził. Przeciętny obywatel zawsze zdaje sobie sprawę z tego, że tolerowanie ingerencji osób trzecich w jego prawo własności, musi w perspektywie czasu rodzić ograniczenia tego prawa i w związku z tym powinien dbać o zapobieżenie takiej sytuacji.

Oznacza to, że zarówno konstrukcja służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu, jak i dopuszczalność jej zasiedzenia mają podstawy w ustawie, a przy tym nie zachodzi sprzeczność tej instytucji prawnej z Konstytucją.

Jak wskazano już powyżej przepis art. 292 k.c. stanowi, że służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urzędnia, przy czym w takim wypadku stosuje się odpowiednio przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie. Wedle natomiast przepisów art. 172 k.c., w ich pierwotnym brzmieniu, posiadacz nieruchomości nie będący jej właścicielem nabywa własność, jeżeli posiada nieruchomość nieprzerwanie od lat dziesięciu jako posiadacz samoistny, chyba że uzyskał posiadanie w złej wierze (zasiedzenie), a po upływie lat dwudziestu posiadacz nieruchomości nabywa jej własność, choćby uzyskał posiadanie w złej wierze. Przepis ten został zmieniony w dniu 1 października 1990 roku, na mocy przepisów Ustawy z dnia 28 lipca 1990 roku o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz. U. z 1990 roku, Nr 55, poz. 321 z późn. zm.), kiedy to wydłużono termin zasiedzenia w przypadku posiadacza, który uzyskał posiadanie w dobrej wierze, do dwudziestu lat, natomiast w pozostałych wypadkach do trzydziestu lat. Należy przy tym podkreślić, że zgodnie z przepisem art. 9 ustawy nowelizującej, do zasiedzenia, którego bieg rozpoczął się przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się od tej chwili przepisy niniejszej ustawy, a dotyczy to w szczególności możliwości nabycia prawa przez zasiedzenie. Oznacza to, że do przypadków zasiedzenia, które nastąpiło przed wejściem w życie ustawy nowelizującej, czyli dniem 1 października 1990 roku mają zastosowanie dziesięcioletnie i dwudziestoletnie okresy posiadania, przewidziane w przepisach art. 172 k.c. w brzmieniu obowiązującym przed tą datą (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 września 1993 roku, II CRN 89/93, LEX nr 110583).

Sąd pierwszej instancji wskazał, iż w pierwszym rzędzie należało w związku z tym ustalić, czy uczestniczka postępowania była posiadaczem służebności w dobrej czy w złej wierze. W oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy nie sposób przyjąć, że poprzednicy prawni uczestniczki pozostawali w usprawiedliwionym przekonaniu, iż przysługiwało im prawo do użytkowania działek stanowiących obecnie własność wnioskodawców w zakresie odpowiadającym służebności. Stąd też, uczestniczka postępowania nie dysponując tytułem upoważniającym jej

poprzedników prawnych do korzystania w zakresie służebności z nieruchomości wnioskodawców, nie może być uznana za pozostającą w dobrej wierze. W tym przypadku poprzednik prawny uczestniczki postępowania czyli Skarb Państwa wszedł w posiadanie tej służebności w złej wierze.

W rozpoznawanej sprawie nie ma wątpliwości, że na przedmiotowej działce gruntu należącej do wnioskodawców posadowiony jest słup nr(...), do którego od słupa nr (...) doprowadzona jest linia (...) Od słupa nr (...) linia prowadzona jest jako dwutorowa 110 kV (...) (...) Nad działką wnioskodawców również prowadzona jest dwutorowa linia napowietrzna (...) (...) Linia energetyczna relacji Ś. - P. (...) została przy tym wybudowana w 1961 roku. W dniu 2 czerwca 1961 roku, została oddana do eksploatacji. Drugi tor tej linii (...) został natomiast wybudowany w 1963 roku, przy czym odbiór końcowy miał miejsce w dniu 31 sierpnia 1965 roku. Uznać, zatem należało, że wskazana data 31 sierpnia 1965 roku stanowi najpóźniejszą datę początkową biegu terminu zasiedzenia służebności (najwcześniejsza - rok 1961), albowiem od tego momentu poprzednicy prawni uczestniczki postępowania, w tym Skarb Państwa, je eksploatowali i konserwowali, a tym samym posiadali. Doprowadziło to nabycia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu przez Skarb Państwa w drodze zasiedzenia w dniu 31 sierpnia 1985 roku, a więc po upływie 20 lat posiadania tej służebności przez posiadacza w złej wierze. Skoro natomiast uczestniczka postępowania przejęła wskazaną służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu, to nie jest możliwe ustanowienie żądanej we wniosku służebności przesyłu, co skutkuje oddaleniem wniosku.

Z tych względów, na podstawie wskazanych przepisów, Sąd pierwszej instancji oddalił wniosek.

Mając zaś na uwadze, że interesy uczestników postępowania w niniejszej sprawie były sprzeczne, a wniosek wnioskodawców został w całości oddalony, Sąd pierwszej instancji obciążył ich obowiązkiem zwrotu kosztów postępowania na rzecz uczestniczki postępowania stosownie do przepisu art. 520 § 3 zd. 1 k.p.c. Wedle, bowiem tego przepisu, jeżeli interesy uczestników są sprzeczne, sąd może włożyć na uczestnika, którego wnioski zostały oddalone lub odrzucone, obowiązek zwrotu kosztów postępowania poniesionych przez innego uczestnika. W świetle przepisów art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., do kosztów postępowania poniesionych w rozpoznawanej sprawie przez uczestniczkę postępowania i podlegających zwrotowi należało zaliczyć wynagrodzenie jej pełnomocnika w kwocie 240 zł (§ 7 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu), opłatę skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł oraz wydatki na wynagrodzenia biegłych sądowych w kwocie 3 918,23 zł, co daje łącznie kwotę 4175,23 zł.

W tych okolicznościach, na podstawie przytoczonych przepisów, Sąd pierwszej instancji w punkcie II sentencji o kosztach postępowania.

Skarb Państwa w niniejszej sprawie poniósł tymczasowo część wydatków na wynagrodzenie biegłych sądowych w łącznej kwocie 1 862,78 zł. Stosownie zaś do przepisów art. 113 ust. 1 i 2 w zw. z art. 83 ust. 2 ustawy o kosztach sądowych, wydatkami tymczasowo poniesionymi przez Skarb Państwa Sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji obciąży strony, przy odpowiednim zastosowaniu zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu, czyli w tym przypadku przepisu art. 520 § 3 k.p.c. Z podanych powyżej względów wskazanymi wydatkami należało obciążyć wnioskodawców jako osoby, których wnioski zostały w całości oddalone. Mając zaś na uwadze, że wnioskodawcy uiścili opłatę od wniosku w kwocie 200 zł zamiast należnej 40 zł, po zaliczeniu kwoty 160 zł na poczet wydatków Skarbu Państwa, do zapłaty przez wnioskodawców pozostała kwota 1 702,78 zł.

Dlatego też, w oparciu o wskazane przepisy, Sąd pierwszej instancji nakazał wnioskodawcom zapłacić nieuiszczone koszty sądowe.

Apelację od powyższego postanowienia złożyli wnioskodawcy zaskarżając postanowienie w całości i zaskarżonemu postanowieniu zarzucając:

1. naruszenie prawa materialnego, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie:

- art. 305¹ kc, w zw. z art. 292 k.c. i art. 176 k.c. polegającym na przyjęciu, iż przed wejściem w życie art. 305¹ k.c. do 305⁴ k.c. do kodeksu cywilnego było dopuszczalne nabycie w drodze zasiedzenia na rzecz przedsiębiorcy służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu, podczas, gdy prawidłowa analiza tego przepisu prowadzi do wniosku, iż jest to niedopuszczalne.
  - art. 172 k.c. w zw. z art. 292 k.c. w zw. z art. 176 § 1 k.c. w zw. z art. 6 k.c. poprzez ich błędne zastosowanie i uznanie, iż uczestnik postępowania zasiedział służebność gruntową w treści odpowiadającą służebności przesyłu podczas gdy uczestnik postępowania nie udowodnił ciągłości posiadania prawa za z dokumentu „zarządzenie Ministra Przemysłu z dnia 16 stycznia 1989r.” wynika, iż przedsiębiorstwu przydziela się składniki mienia powstałego z podziału przedsiębiorstwa państwowego zgodnie z ustaleniami komisji. Z dokumentu tego nie wynika, które składniki podzielonego przedsiębiorstwa zostały przydzielone poprzednikowi prawnemu uczestnika, albowiem uczestnik nie przedłożył ustaleń komisji, o których mowa w niniejszym dokumencie, a tym samym nie udowodnił, iż infrastruktura znajdująca się na nieruchomości wnioskodawcy została mu prawnie przekazana, a tym samym nie udowodnił ciągłości posiadania, która to przesłanka jest niezbędna do uznania zasiedzenia. W/w zarządzenie wydane m.in. na podstawie ustawy z dnia 25 września 1981r. o przedsiębiorstwach państwowych (Dz.U. z 1987r. nr 33, poz. 201) nie daje podstaw do ustalenia składników mienia przyznanego utworzonemu na mocy tego zarządzenia przedsiębiorstwu państwowemu Zakładom (...). Z treści omawianego zarządzenia wynika bowiem, że nie nastąpiła sukcesja, tj. wstąpienie nowego przedsiębiorstwa we wszelkie prawa i obowiązki poprzednika prawnego.
  - art. 348 zd. 2 k.c. w zw. z art. 6 k.c. poprzez jego niezastosowanie, a w konsekwencji uznanie, że służebność przesyłu, która została zasiedziana przez poprzednika prawnego uczestnika została na niego skutecznie przeniesiona. Takie stanowisko Sądu I instancji doprowadziło do przyjęcia, iż uczestnik posiada tytuł prawny do nieruchomości wnioskodawcy, i oddalenia wniosku o ustanowienie służebności przesyłu. Brak wskazania służebności w wykazie majątku, który był oddany do przedsiębiorstwa państwowego powoduje, że nie zostało ono wniesione do przedsiębiorstwa państwowego i pozostało przy Skarbie Państwa, który ze służebności nie korzystał z całą pewnością od 1989r. a więc po 10 latach służebność wygasa. Zarzut zatem zasiedzenia podniesiony przez uczestnika postępowania nie może zniweczyć wniosku o ustanowienie służebności przesyłu;
  - art. 6 k.c. w zw. z art. 176 k.c. w zw. z art. 292 k.c. poprzez ich błędne zastosowanie i uwzględnienie zarzutu zasiedzenia podniesionego przez uczestnika podczas gdy zgodnie z orzeczeniem Sądu Najwyższego w sprawie II CSK 10/13 z 20.09.2013r. do uznania zasiedzenia służebności przesyłu musi nastąpić formalne przeniesienie posiadania urządzeń przesyłowych. Mają to być urzędnicy, a nie nieruchomości władnąc. Brak decyzji albo umowy dotyczącej przeniesienia urządzeń nie oznacza, że przedsiębiorca nie stał się posiadaczem z dniem zniesienia zasady jednolitej własności państwowej, lecz że nie udowodnił tego w postępowaniu sądowym;
  - Apelujący podkreślił, iż skoro Sąd I instancji za zasadny podniesiony przez uczestnika zarzut zasiedzenia służebności gruntowej w treści odpowiadającą służebności przesyłu, który to zarzut niweczył wniosek, a został złożony przez uczestnika już w odpowiedzi na niego, Sąd I instancji winien już na tym etapie zbadać jego zasadność i w konsekwencji jego przyjęcia oddalić wniosek o ustanowienie służebności w całości nie zaś prowadzić całe postępowanie dowodowe i narażać strony na wysokie koszty, skoro dopatrył się podstawy oddalenia wniosku – nie powinien przeprowadzać dalszego – kosztownego postępowania dowodowego, a przede wszystkim dopuszczać dowody w postaci opinii biegłych, gdyż w sytuacji uznania zasiedzenia służebności przesyłu nie były one konieczne do rozstrzygnięcia sprawy;
2. naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, a mianowicie:
- art. 233 k.p.c., polegająca na dowolnej i nieuprawnianej ocenie materiału dowodowego, polegającej na rozstrzygnięciu wszelkich wątpliwości w niniejszej sprawie na niekorzyść ochrony prawa własności w sytuacji gdy zgodnie z jednolitym orzecznictwem Sądu Najwyższego oraz Trybunału Konstytucyjnego wszelkie wątpliwości

winy być rozstrzygane na korzyść prawa własności. w sytuacji w której z dokumentów przedłożonych przez uczestnika nie wynika, aby służebność przesyłu zasiedziana przez poprzednika prawnego została na uczestnika skutecznie przeniesiona.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, ewentualnie o jego zmianę i uwzględnienie wniosku w całości.

Sąd Okręgowy zważył:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd pierwszej instancji prawidłowo dokonał ustaleń faktycznych w sprawie i Sąd Okręgowy te ustalenia przyjmuje w całości za własne.

Wskazane przez wnioskodawców zarzuty zawarte w apelacji, odnoszące się do ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd pierwszej instancji, w zasadzie stanowią polemikę z ustaleniami faktycznymi dokonanymi przez Sąd pierwszej instancji i miały zmierzać do odmiennej oceny materiału dowodowego – zgodnie z twierdzeniami i zarzutami wnioskodawców. Sąd Okręgowy ocenił, iż Sąd pierwszej instancji prawidłowo i nie naruszając reguł swobodnej oceny dowodów przewidzianych treścią art. 233 § 1 k.p.c. ustalił podstawy, na jakich powinno opierać się rozstrzygnięcie w sprawie. Wnioski jakie Sąd pierwszej instancji wyprowadza ze zgromadzonego materiału dowodowego są logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27.09.2002 r, II CKN 817/00, LEX nr 56906). Zarzuty, jakie podnieśli wnioskodawcy w apelacji nie pozwalają na odmienną od dokonanej przez Sąd pierwszej instancji ocenę materiału dowodowego. Apelacja nie zawiera bowiem argumentów, które pozwalałyby uznać, iż przy ocenie dowodów Sąd pierwszej instancji rażąco naruszył zasady oceny wiarygodności i mocy dowodów i że naruszenie to miało wpływ na wynik sprawy (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14.01.2000 r. I CKN 1169/99, OSNC 2007 /7-8/1 39; 10.04.2000 r. V CKN 17/00, OSNC 2000/10/189).

Bezzasadny pozostaje zarzut apelacji naruszenia art. 305¹ kc, w zw. z art. 292 k.c. i art. 176 k.c. który miał polegać na przyjęciu, iż przed wejściem w życie art. 305¹ k.c. do 305⁴ k.c. do kodeksu cywilnego było dopuszczalne nabycie w drodze zasiedzenia na rzecz przedsiębiorcy służebności odpowiadającej treścią służebności przesyłu. Sąd pierwszej instancji wskazywał szczegółowo jak w tym zakresie orzecznictwo sądowe oceniało uprawnienia w zakresie zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu przed zmianą przepisów i jak wprowadzenie powołanych przepisów art. art. 305¹-305⁴ k.c. było oceniane w kontekście istniejącej w tym zakresie dominującej wykładni, co do jedynie uszczegółowienia unormowań a nie wprowadzania norm prawnych odbiegających od norm obowiązujących wcześniej w ramach ogólnej regulacji służebności gruntowych.

Sąd Okręgowy wielokrotnie już poglądy w tym zakresie powołane w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia przywoływał i w całości je podziela bez konieczności ponownego powielania za Sądem pierwszej instancji ich treści.

Bezzasadny pozostał również kolejny zarzut apelacji naruszenia art. 172 k.c. w zw. z art. 292 k.c. w zw. z art. 176 § 1 k.c. w zw. z art. 6 k.c. poprzez ich błędne zastosowanie i uznanie, iż uczestnik postępowania zasiedział służebność gruntową w treści odpowiadającą służebności przesyłu podczas gdy w ocenie apelującego uczestnik postępowania nie udowodnił ciągłości posiadania prawa. Kwestionowany był przez apelującego dokument w postaci „zarządzenie Ministra Przemysłu z dnia 16 stycznia 1989r.” z którego w ocenie skarżącego nie wynika jakie konkretnie mienie zostało przekazane uczestnikowi postępowania. Należy podkreślić, iż aktualne posiadania przez uczestnika postępowania spornego urządzenia przesyłowego nie było kwestionowane na co wskazuje skierowanie żądania właśnie przeciwko uczestnikowi postępowania. Kolejne przekształcenia przedsiębiorstw zajmujących się przesyłem energii w konsekwencji spowodowały, iż sporne mienie, pozostaje w posiadaniu uczestnika postępowania. I choćby z tego powodu należało przyjąć, iż posiadanie w tym zakresie nieprzerwanie przenoszone było na przedsiębiorstwa zajmujące się przesyłem energii elektrycznej a same urządzenia były nieprzerwanie wykorzystywane do przesyłu, przez kolejnych następców prawnych Skarbu Państwa. Nie było możliwości by następstwo prawne

w tym zakresie odbywało się poza wskazanymi podmiotami kolejno zajmującym się przesyłem energii. Trudno zatem przyjąć, taką koncepcję, iż posiadanie wobec jego nieokreślenia w dokumencie przekazania mienia nie przeszło wraz z przekształceniami skutkującymi zmianami podmiotowymi po stronie posiadacza trwałych urządzeń przesyłowych. Trudno ocenić w jaki sposób Skarb Państwa miałby pozostawać posiadaczem urządzeń posadowionych na nieruchomości wnioskodawców, skoro uprawnienia w zakresie prowadzonej działalności w zakresie przesyłu energii cedowane były przez Skarb Państwa w kolejnych formach prawnych na kolejne przedsiębiorstwa przesyłowe i następnie na spółki prawa handlowego. I to te podmioty korzystając z urządzeń przesyłowych nieprzerwanie były ich posiadaczami. Wnioskodawcy wyciągnęli wniosek, iż Skarb Państwa nie korzystał ze swojego prawa w tym zakresie i uprawnienie wygasło w oderwaniu o realnych okoliczności trwałego i ciągłego wykorzystywania linii przez kolejne podmioty. Nie kwestionowane pozostaje bowiem nieprzerwane wykorzystywanie linii przesyłowych przez kolejne podmioty.

W wystarczający sposób zatem wykazane zostało w niniejszym postępowaniu nieprzerwane posiadanie kolejnych przedsiębiorstw przesyłowych i ciągłość posiadania.

Kolejne zarzuty apelacji naruszenia art. 348 zd. 2 k.c. w zw. z art. 6 k.c. stanowią w zasadzie polemikę z ustaleniami faktycznymi poczynionym przez Sąd pierwszej instancji. Podstawę tego zarzutu stanowiło nieprawidłowe w ocenie skarżącego ustalenie, iż służebność, która została zasiedziana przez poprzednika prawnego uczestnika została na niego skutecznie przeniesiona. Sąd Okręgowy odniósł się już powyżej do zarzutów w zakresie oceny majątku przekazywanego przez Skarb Państwa kolejnym podmiotom zajmującym się przesyłem energii. Sąd Okręgowy jedynie wskazuje na wyrażony w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia

z dnia 30 stycznia 2014 r., (IV CSK 252/13, Legalis) pogląd, iż należy przyjąć wprost fakty notoryjnie znane, takie jak szczególnie status Skarbu Państwa i jego wyłączność w zakresie prowadzenia działalności w zakresie energetyki przed transformacją, i to że działalność Skarb Państwa prowadził za pośrednictwem przedsiębiorstw państwowych, którym przekazywał majątek państwowy w zarząd i użytkowanie. Struktury tych przedsiębiorstw dostosowane były do podziału administracyjnego państwa. I w ocenie Sądu Okręgowego wystarczające pozostawało wykazanie, iż do przeniesienia urządzeń doszło na skutek podziału dotychczasowych przedsiębiorstw i stosowne zarządzenie (kwestionowane przez wnioskodawców) zostało w tym zakresie wydane. Nie można oderwać służebności przesyłu od przedsiębiorstwa przesyłowego a zatem każdorazowa sukcesja dotyczyła kompleksu praw niezbędnych do prowadzenia określonej działalności w zakresie przesyłu energii. Formalne przeniesienie wbrew zarzutom apelacji nastąpiło na podstawie kwestionowanego zarządzenia z dnia 16 stycznia 1989r. i dotyczyło powstałego przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...) w W., powstałego w wyniku podziału dotychczasowego przedsiębiorstwa państwowego (...) w P. ale na bazie dotychczasowego zakładu (...)w W.. Zarzuty apelacji naruszenia art. 6 k.c. w zw. z art. 176 k.c. w zw. z art. 292 k.c. również nie znalazły uzasadnienia.

Sąd podziela jedynie zarzut apelacji, iż zbędne w okolicznościach niniejszej sprawy pozostawało przeprowadzenie postępowania dowodowego w takim zakresie, w jakim zostało przeprowadzone, gdy Sąd uwzględnił podniesiony już w odpowiedzi na wniosek zarzut zasiedzenia. Uchybienie to jednak nie miało wpływu na prawidłowość wydanego ostatecznie orzeczenia.

Mając powyższe na uwadze apelacja podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.

(...)